

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

31 березня 2020 року

м. Київ

№ 43

**Про затвердження Змін до Інструкції про ведення
касових операцій банками в Україні**

Відповідно до статей 7, 15, 33, 56 Закону України “Про Національний банк України”, з метою врегулювання питання діяльності інкасаторських компаній на ринку готівкового обігу та реалізації законодавчих повноважень Національного банку України в сфері готівково-грошового обігу Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Зміни до Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 25 вересня 2018 року № 103 (зі змінами), що додаються.

2. Департаменту грошового обігу (Віктор Зайвенко) після офіційного опублікування довести до відома банків України інформацію про прийняття цієї постанови.

3. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Сергія Холода.

4. Постанова набирає чинності з 01 червня 2020 року.

Голова

Яків СМОЛІЙ

Інд. 50

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
31 березня 2020 року № 43

Зміни до Інструкції про ведення касових
операцій банками в Україні

1. У розділі I:

1) у пункті 2:

підпункт 2 викласти в такій редакції:

“2) регулює взаємовідносини банків (філій, відділень), юридичних осіб, які отримали ліцензію Національного банку України на надання банкам послуг з інкасації та погодження Національного банку України на здійснення операцій з оброблення та зберігання готівки (далі – інкасаторська компанія) з питань здійснення касових операцій у національній та іноземній валюті з Національним банком України (далі – Національний банк), іншими банками та клієнтами банків;”;

підпункт 3 після слова “оброблення” доповнити словами “Національним банком, банками (філіями, відділеннями), інкасаторськими компаніями”;

підпункт 4 після слів “(філіями, відділеннями)” доповнити словами “, інкасаторськими компаніями”;

у підпункті 5 слова “банкнот у касетах, обміну” замінити словами “, інкасаторськими компаніями банкнот у касетах, а також обміну банками (філіями, відділеннями)”;

пункт доповнити новим абзацом такого змісту:

“Інкасаторські компанії зобов’язані виконувати вимоги цієї Інструкції щодо здійснення оброблення банкнот (монет) національної валюти та під час роботи з касетами, які приймаються Національним банком, а також роботи з навмисно пошкодженими з метою вчинення кримінального правопорушення банкнотами національної валюти (далі – навмисно пошкоджені банкноти), пошкодженими в період дії надзвичайного режиму роботи з банкнотами національної валюти (далі – пошкоджена національна валюта) та пошкодженими спеціальним розчином банкнотами.”;

2) розділ після пункту 2 доповнити новим пунктом 2¹ такого змісту:

“2¹. Національний банк здійснює контроль за якістю придатних до обігу банкнот гривні інкасаторської компанії, відсортованої автоматизованим

способом на власному обладнанні для автоматизованого оброблення банкнот. Під час оцінки якості придатних до обігу банкнот інкасаторської компанії допускається відхилення в межах 10 % у разі віднесення банкнот до іншої категорії якості.”;

3) підпункт 4 пункту 3 після слів “(філією, відділенням)” доповнити словами “, інкасаторською компанією”;

4) у пункті 4:

підпункт 8 викласти в такій редакції:

“8) договір про касове обслуговування – банківські послуги, що надаються Національним банком банкам (філіям, відділенням), крім банків, у яких запроваджено тимчасову адміністрацію або здійснюється ліквідація, інкасаторським компаніям шляхом приєднання до Публічної пропозиції Національного банку України на укладення Єдиного договору банківського обслуговування та надання інших послуг Національним банком України (далі – ЄДБО), розміщеної на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку;”;

у підпункті 15 слово “виведених” замінити словом “вилучених”;

у підпункті 33 слова та цифри “номіналом 1 коп., 2 коп., 5 коп., 10 коп., 25 коп. та 50 коп.” виключити;

5) розділ після пункту 8 доповнити новим пунктом 8¹ такого змісту:

“8¹. Інкасаторська компанія зобов’язана:

1) забезпечувати оброблення готівки в спеціально обладнаному приміщенні інкасаторської компанії;

2) забезпечувати контроль за платіжністю і справжністю банкнот (монет) під час приймання та оброблення готівки з використанням відповідного обладнання (приладів);

3) визначати платіжність банкнот (монет) відповідно до вимог Правил № 134 та з використанням довідкової інформації, що надається Національним банком, банками-емітентами або іншими уповноваженими установами.”;

б) у третьому реченні пункту 11 слово “клієнта” замінити словами “фізичних та юридичних осіб”;

7) підпункт 7 пункту 13 викласти в такій редакції:

“7) здавання готівки національної валюти, включаючи обов’язкове вивезення не придатних до обігу банкнот і монет, у такій послідовності:

до уповноважених банків/інших банків – на договірних умовах;

до Національного банку – згідно з ЄДБО;”;

8) розділ після пункту 15 доповнити новим пунктом 15¹ такого змісту:

“15¹. Банк має право залучати на договірних умовах інкасаторські компанії для здійснення операцій з оброблення та зберігання готівки. Банк з урахуванням переліку операцій, за якими можуть бути залучені інкасаторські компанії, зобов’язаний у Положенні про організацію роботи щодо здійснення касових операцій визначити процедуру взаємовідносин з інкасаторськими компаніями, включаючи порядок передавання готівки на зберігання, контрольні функції банку за переданою готівкою на зберігання, виявлені касові прорахунки, відповідальність сторін, страхування готівки (за потреби).”;

9) пункт 22 після слів “(філія, відділення),” доповнити словами “інкасаторська компанія,”.

2. У розділі II:

1) пункт 28 виключити;

2) у пункті 41:

в абзаці першому слова “навмисно пошкодженими з метою вчинення кримінального правопорушення банкнот національної валюти (далі – навмисно пошкоджені банкноти), пошкодженими під час надзвичайного режиму банкнот національної валюти (далі – пошкоджена національна валюта)” замінити словами “навмисно пошкодженими банкнотами, пошкодженою національною валютою”;

перше та друге речення абзацу другого виключити.

3. Інструкцію після розділу II доповнити новим розділом II¹ такого змісту:

“II¹. Порядок здавання та отримання інкасаторськими компаніями готівки національної валюти через Національний банк

46¹. Національний банк здійснює касове обслуговування інкасаторської компанії незалежно від її місцезнаходження на підставі ЄДБО. Національний банк укладає ЄДБО з інкасаторською компанією, яка здійснює свою діяльність на підставі ліцензії Національного банку України на надання банкам послуг з інкасації та погодження Національного банку України на здійснення операцій з оброблення та зберігання готівки. Відомості про ліцензії Національного банку України на надання банкам послуг з інкасації та погодження Національного банку України на здійснення операцій з оброблення та зберігання готівки, що видані інкасаторським компаніям, розміщено на сторінці офіційного Інтернет-представництва Національного банку.

46². Інкасаторська компанія, яка приєдналася до ЄДБО, зобов'язана інформувати Національний банк про свої підрозділи, які отримуватимуть/припиняють отримувати послуги в Національному банку.

46³. Інкасаторська компанія подає Національному банку нотаріально засвідчену картку зі зразками підписів (кількість примірників обумовлюється сторонами) за формою, установленюю додатком 3 до Інструкції про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 16 серпня 2006 року № 320, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 06 вересня 2006 року за № 1035/12909 (зі змінами). У картці містяться зразки підписів осіб (не менше двох), яким надано право підпису документів на отримання та перевезення цінностей (доручення на перевезення валютних цінностей). Інкасаторська компанія в разі зміни зазначених у картці осіб подає нові оформлені картки зі зразками підписів.

Національний банк використовує картку зі зразками підписів відповідно до пункту 29 розділу II цієї Інструкції.

46⁴. Інкасаторська компанія, яка приєдналася до ЄДБО, для підкріплення та здавання готівки (не придатної та придатної до обігу готівки) надсилає згідно з ЄДБО до Національного банку заявки на підкріплення готівкою, вивезення не придатних та придатних до обігу банкнот і монет (далі – заявки), підписані уповноваженою особою інкасаторської компанії, з розподілом сум у розрізі номіналів (для здавання – з орієнтовним визначенням загальної суми та розподілом її за номіналами). Заявки надсилаються засобами програмного комплексу “Автоматизація оброблення заявок банків на підкріплення готівкою, вивезення придатних і не придатних до обігу банкнот і монет”.

46⁵. Національний банк розглядає заявки на підкріплення інкасаторської компанії готівкою і, урахувавши фактичну наявність банкнот і монет у запасах готівки, визначає остаточні обсяги підкріплень готівкою.

46⁶. Національний банк здійснює видачу інкасаторській компанії підкріплення готівкою з оборотних кас за умови надходження до Національного банку суми, яка підлягає отриманню готівкою, з поточних рахунків інкасаторської компанії в розрахункових банках.

46⁷. Інкасаторська компанія отримує в Національному банку підкріплення готівкою лише в упаковці Національного банку.

46⁸. Інкасаторська компанія в разі виявлення під час перерахування готівки недостач, надлишків або сумнівних чи неплатіжних банкнот (монет) складає акт про розбіжності.

Інкасаторська компанія до примірника акта про розбіжності, який надсилається до Національного банку, додає:

1) для банкнот – бандеролі від усіх корінців та упаковку пачки, розрізані зі збереженням їх первинних розмірів;

2) для монет – обв'язку з пломбою, поліетиленову упаковку та ярлик (етикетку) від упаковки з монетами.

46⁹. Національний банк приймає до розгляду акт про розбіжності, затверджений керівником інкасаторської компанії, якій було видано підкріплення готівкою через інкасаторів інкасаторської компанії, у разі встановлення недостачі банкнот (монет) в упаковці Національного банку.

46¹⁰. Інкасаторська компанія перераховує суму надлишку, виявлену в упаковці Національного банку відповідно до акта про розбіжності.

46¹¹. Національний банк надсилає акт про розбіжності, складений ним у зв'язку з виявленими під час оброблення готівки в упаковці інкасаторської компанії недостачами, неплатіжними, підробленими, навмисно пошкодженими банкнотами, пошкодженою національною валютою та надлишками банкнот (монет) національної валюти інкасаторській компанії, з якою укладено ЄДБО.

В акті про розбіжності зазначається інформація, наведена в пункті 41 розділу II цієї Інструкції.

Інкасаторська компанія самостійно визначає джерела відшкодування сум недостач і відшкодовує їх протягом трьох робочих днів із дня отримання акта про розбіжності.

46¹². Сума надлишку, установленого Національним банком під час перерахування готівки в упаковці інкасаторської компанії, перераховується інкасаторській компанії, з якою укладено ЄДБО, протягом трьох робочих днів із дня виявлення розбіжності.

46¹³. Інкасаторська компанія зобов'язана здійснювати вивезення придатної та не придатної до обігу готівки до Національного банку лише в упаковці своєї інкасаторської компанії касетами/мішками/мішечками.

46¹⁴. Інкасаторська компанія здає до Національного банку:

1) пачки банкнот із корінців, сформованих тільки одним касиром/однією бригадою [у разі колективної (бригадної) матеріальної відповідальності] за однією датою;

2) монети повними мішечками, а зношені або вилучені з обігу – неповними мішечками (по одному за кожним номіналом).”.

4. У розділі III:

- 1) назву розділу доповнити словами “, інкасаторським компаніям”;
- 2) у пункті 47 слова “, крім ліквідаторів,” виключити;
- 3) пункт 48 після слів “банками (філіями)” доповнити словами “та інкасаторськими компаніями”;
- 4) пункт 49 доповнити новим абзацом такого змісту:
“Інкасаторська компанія видає/отримує готівку за описом цінностей, прибутково-видатковим касовим ордером та дорученням на перевезення валютних цінностей (через інкасаторів).”;

5) у пункті 52:

в абзаці першому цифри та слова “52. Банк (філія) у разі передавання готівки національної валюти іншим банкам (філіям) не пізніше наступного робочого дня надсилає Національному банку повідомлення в розрізі регіонів щодо передавання готівки банком, що передає готівку, та банком” замінити цифрами та словами “52. Банк (філія), інкасаторська компанія в разі передавання готівки національної валюти іншим банкам (філіям), інкасаторським компаніям не пізніше наступного робочого дня надсилає Національному банку повідомлення в розрізі регіонів щодо передавання готівки банком (інкасаторською компанією), що передає готівку, та банком (інкасаторською компанією)”;

у підпункті 1:

слова “найменування банку, що передав” замінити словами “найменування банку/інкасаторської компанії, що передав/передала”;

після слів “банку-отримувача” доповнити словами “(інкасаторської компанії)”;

у підпункті 2 слова “найменування банку, що одержав”, “банку-відправника” замінити відповідно словами “найменування банку/інкасаторської компанії, що одержав/одержала”, “банку/інкасаторської компанії, що відправив/відправила готівку”.

5. У пункті 94 розділу V:

1) абзац перший після слова “банком” доповнити словами “/інкасаторською компанією”;

2) у підпункті 2 слова “, код банку (філії, відділення), що здійснював” замінити словами “банку/інкасаторської компанії, що здійснював/здійснювала”.

6. У додатках до Інструкції:

1) пункт 1 додатка 3 після слів “банку (філії, відділення)” доповнити словами “/інкасаторської компанії”;

2) у додатку 8:

після слів “[найменування та код банку (філії, відділення)” доповнити словами “/інкасаторської компанії”;

примітку “*” доповнити словами “/інкасаторські компанії”;

примітку “***” після слів “(філії, відділення)” доповнити словами “/інкасаторські компанії”.

Директор Департаменту
грошового обігу

Віктор ЗАЙВЕНКО

ПОГОДЖЕНО

Заступник Голови

Національного банку України

_____ С. ХОЛОД

(підпис)

“ ____ ” _____ 2020 року

(дата)